

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Qvæstio IV. Quotuplex sit bonum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

SECTIO VLTIMA.

Argumenta solvuntur.

⁴¹ **A**D locum Divi Thomæ illo axioma seu principio iuris, nisi tota lege perspecta non debet dicere ius iudex; unde ad hoc ut Pater Vazquez, ut rectus iudex procederet, deberet totum integrum locum Divi Thomæ adducere; nam si integer locus Divi Thomæ legatur, non solum air bonitatem in perfectione, sed etiam in appetibilitate consistere, ut patet clarissime ex verbis Angelici Doctoris pro nostra conclusione adductis. Item falsum est dicere perfectionem illam esse integritatem, vel plurium conventum, quia ratio entis simplicissima, & præcisa simpliciter est in sententia Divi Thomæ, ubi non potest dari ulla pluralitas; item ipse Divus Thomas qui in aliquibus locis ponit perfectum, & appetibile, in alijs explicando quid sit illud perfectum, dicit esse ens, seu aliquid addendo ens quodammodo perfectum est, & sic aliquando dicit bonum est ens, & aliquando appetibile, & in alijs locis dicit bonum solum addere supra ens appetibilitatem. Ex quibus colligitur perfectum non sumi in eo sensu, quo à Patre Vazquez assumitur, sed in sensu à nobis adducto in conclusione vltima.

⁴² Ad secundum responderetur distinguendo, dicitur mala secundum quid, & ut opponitur perfectio, ac numeris omnibus absoluto concedo, ut opponitur bono transcendentali, nego; nam licet alicui, v.g. homini oculus, seu brachium deficiat, nihilominus bonus est transcendentaliter, non autem bonus, id est, absolute perfectus, de qua perfectione nunc non loquimur.

⁴³ Ad primum secundæ sententiæ Responderetur dicendo, transeat antecedens, & nego consequentiam, & ratio est, primo, quia ut supra diximus hæc convenientia si est realis, est positivum quid; positivum autem non potest esse attributum entis. Item dicimus convenientiam respectu entis esse, vel denominationem extrinsecam, vel relationem rationis, & utrumque non esse aptum, ut sit attributum entis. Item dicimus, quod sicut licet omnia, quæ sunt in mundo, omnia sint relativa vel dicant aliquam relationem, cum illa relatio sit ens & positivum, ens in communi est positivum in communi; unde abstrahit ab omni relatione, quia abstrahit ab omni ente positivo, sic licet omnia dicant convenientiam, cum illa convenientia sit positivum aliquod ens, quod est positivum ut sic abstrahit ab illa convenientia ad alterum; unde non est convenientia, sicut licet omnia habeant disconvenientiam aliquam ad invicem, ens abstrahit, & non est convenientia, nec disconvenientia, sed præcise est non convenientia, cum tamen positive, & affirmative sit bonum.

⁴⁴ Ad secundum Responderetur, quod licet sit distinctio rationis inter convenientiam & ens, nihilominus convenientia non potest esse attributum entis secundum omnem suam latitudinem, propter rationes dictas.

⁴⁵ Ad vltimum Respondeo, dicendum cum Divo Thomæ, *quest. 5. artic. 6. in corpore*, his verbis, quod hæc divisio in bonum non est tum vtile, & delectabile proprie videtur esse boni humani; si ta-

men altius, & communius rationem boni consideremus, invenitur hæc divisio proprie competere bono, secundum quod bonum est; nam bonum est aliquid in quantum est appetibile, seu amabile, & terminus motus voluntatis, cuius quidem motus terminatio considerari potest ex consideratione motus corporis naturalis; terminatur autem motus naturalis corporis simpliciter quidem ad vltimum; secundum quid autem etiam ad medium, per quod itur ad vltimum, quod terminat motum, & dicitur aliquid terminus motus in quantum aliquam partem motus terminat, id autem quod est vltimus terminus motus, potest accipi dupliciter, vel ipsa res in quam tenditur ut potest locus, vel forma, vel quies in illa res; ergo in motu appetitus, id quod est appetibile terminans motum appetitus secundum quid ut medium, per quod tenditur in aliud, vocatur vtile; id autem quod appetitur, ut vltimum terminans totaliter motum appetitus, sicut quædam res, in quam per se appetitus tendit, vocatur honestum, quia honestum dicitur quod per se desideratur, id autem quod terminat motum appetitus, ut quies in re desiderata, & delectabile.

QVÆSTIO IV.

Quotuplex sit bonum.

PRIMA conclusio: Primo sumitur bonum pro eo quod est perfectum, id est cui nihil deest in suo genere, quia illi convenit omnis ratio perfectionis sibi debita, v.g. Angelus alio modo sumitur, id est dividitur perfectum in perfectum simpliciter omni genere entis absolute, ut est Deus, qui vel eminenter, vel formaliter continet omnem perfectionem excogitabilem incretam formaliter, quia est perfectio si ne imperfectione, creatam autem eminenter, quia omnis creata perfectio admiscetur alicui imperfectioni, & quia dependentia, & limitatio, quas omne ens creatum dicit, necessario imperfectiones sunt, & imperfectum in aliquo genere, ut est relatio Paternitatis in divinis, & quodcumque attributum distinctum à divina essentia penes magis expressum, & confusum, ut est omnipotentia, misericordia, & iustitia. Item hoc perfectum in aliquo genere dividitur in perfectionem simpliciter simplicem, & in perfectionem, quæ non est talis: Perfectio simpliciter simplex est illa, cuius definitionem ex Divo Anselmo, supra *quest. de præcissione entis*, ventilavimus, quæ est melior ipsa, quam non ipsa, & quam opposita sibi, v.g. sapientia divina, quæ est melior, quam negatio sapientia, & quam error, seu positiva ignorantia. Perfectio autem, quæ non est talis, relativa est, ut Paternitas in divinis, quia licet sit melior, quam negatio Paternitatis in divinis, non tamen est melior, seu perfectior suo opposito in divinis, v.g. relatione filiationis, quia omnes relationes in divinis æquales in perfectione sunt.

Secunda conclusio: secundo sumitur bonum pro eo quod est absolute, & in se tale, quod transcendentaliter vocatur, cuius essentia consistit in excellentia, cui non repugnat terminare amorem, de quo latissime egimus, & est superius, bonitate Dei, bonitate Angeli, & hominis, & cæterorum, &

Quæst. vlt. Quid sit malum, & quotuplex. 411

& hoc bonum potest dividi in honestum, vile, & delectabile, quorum definitiones quæst. superiori ex Divo Thoma tradidimus in hoc sensu.

Tertio sumitur bonum pro illo, quod non est absolute, seu absolutum, & in se bonum; sed pro illo, quod est alteri bonum, quod idem est, ac conveniens; ut calor igni, humiditas aquæ; & hoc dupliciter potest sumi, vel privative, vel positive. Positive est, quando illud quod conveniens dicitur, est entitas seu perfectio positiva debita vel consentanea alicui, ut intellectus respectu animæ rationalis, amor Dei respectu creaturæ intellectualis. Privative est quando illud conveniens est formaliter negatio alicuius disconvenientis, ut negatio doloris in animali, non enim minus conveniens est homini habere sanitatem, quam carere dolore, & aquæ frigiditas quam carentia caloris, quod adeo verum est, ut si Deus ut potest, coniungeret in aqua calorem, & frigiditatem, non esset hoc illi tam conveniens, ut quando illi adest frigiditas, & privatio caloris. Sed nota quod positivum bonum alteri seu conveniens illi, necessario includit bonum transcendente, vel supponit illud, nihil enim est alteri bonum proprie, & in rigore, nisi quod in se est bonum, & perfectionem habet alteri convenientem. In hoc sensu bonum proprius dividitur in bonum vile, delectabile, & honestum, quam divisionem tradidit Divus Thomas 2. 2. q. 145. art. 3. eamque affert ex Ambrosio lib. 1. Offic. c. 9. & 10. Clarius tamen ex Aristotele 2. Ethic. cap. 3. & lib. 8. cap. 2. quæ divisio cum pio, & eximio Doctore sic debet explicari; cum igitur bonum in hoc sensu idem sit, quod conveniens dupliciter potest aliquid esse homini conveniens uno modo per se ipsum, quia nimirum illa perfectio, quam in se habet ex se ipsa consentanea, & conveniens est homini, & hoc modo vocatur bonum honestum ut est virtus, & honor, seu nobilitas, & sic virtuosum, & nobilem hominem honestum vocamus, quod adhuc dupliciter potest accidere, primo quod sit conveniens in ordine ad delectationem quam tale bonum secum affert, & hoc est bonum delectabile; secundo ut diximus absque ordine ad delectationem, sed solum quia per se deest, vel conveniens est homini nullo ad aliud respectu, & hoc est supradictum bonum honestum.

Alio vero modo est aliquid conveniens non per se ipsum sed solum ratione alterius boni, quod per illud, seu mediante illo obtineri potest, quia nimirum licet ex se expectatum delectationem non afferat, neque ex se deest, aut conveniens sit homini, tamen ut conferre potest ad aliud bonum obtinendum conveniens censetur, & hoc est bonum vile, v. g. pecuniæ. Iterum hoc bonum alteri, seu conveniens; aliud conveniens moraliter, aliud physicè; conveniens moraliter est, quod est consentaneum homini iuxta regulas rectæ rationis, ut actus honesti liberi, quod adhuc dividitur in naturale, & supernaturale; supernaturale est, quod est supra omnia principia intrinseca eius cui convenit, quod etiam proportionaliter, & immediate conducit ad consequendam beatitudinem, ut gratia, charitas, fides, &c. Naturale est, quod secundum principia naturalia, & mores naturali lumine regulatos homini conveniens est, ut amor Dei naturalis, religio Dei, ut auctoritas naturalis, amor, & reverentia Parentum. Physicum est illud, quod est conveniens homini

R. P. Ideph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

spectata precise naturalis rei constitutione, non curando, sitne iuxta, vel contra rationem, ut homini est conveniens honor, bona, voluptas, intellectus, elegantia corporis. Item dividitur hoc bonum physicum in extrinsecum, & intrinsecum; intrinsecum est, ut salus, materia formæ, vel è contra, & tandem quod per physicam unionem unitur rei cui convenit. Extrinsecum est, quod extrinsece se habet respectu subiecti, quod etiam morale solet vocari, ut bona fama, gloria, & bonum nomen.

QVÆSTIO VLTIMA.

Quid sit malum, & quotuplex.

PRIMA conclusio: Malum formaliter in se intrinsece, & absolute omnino non est positiva entitas. Hic est articulus de fide, contra hæresim Manichæorum; Manichæi & Priscillianistæ asseriebant malum esse naturam positivam quarundam rerum, quæ censebantur esse omnino mala, & à quodam principio summè malo profectæ, quoniam vero scriptura sacra aperte docet, & unum esse tantum primum principium rerum summe bonum, & omnes res ab illo effectas bonas esse iuxta loca scripturæ supra citata, ideo apud catholicos certum est, malum non posse esse rem aliquā positivā, quæ ex natura sua, ac secundum se tota mala sit. Totum hoc confirmant late Patres, Dionysius de divinis nominibus, cap. 4. ubi ait malum non esse existens, nec esse aliquid, & Augustinus lib. 11. de civitate Dei, c. 9. sic ait. Mali nulla natura est, sed amissio boni mali suscepit nomen, & idem lib. 12. à principio, & in Enchiridione cap. 11. Res in quantum quadam natura sunt ait, non possunt esse malæ, & lib. 83. idem ait, & idem, lib. 3. Confess. lib. de natura boni, contra Manichæos, & lib. 2. de moribus Man. Idem docent Basiliius, Gregorius, Ambrosius, Hieronymus, & cæteri Patres citati à Divo Thoma 2. 2. Pater Suárez in metaph. Pater Vasquez, 1. part. quos sequuntur omnes Theologi unanimiter; & ratio evidens est, quia entitas positiva ex se habet potentiam logicam, ut ametur, per quam constituitur in esse boni: sed eadem entitas positiva non potest simul habere repugnantiam ut ametur, per quam & per negationem entitatis constituitur in esse mali: ergo nulla entitas positiva potest esse simul mala & bona, siquidem nulla entitas positiva potest simul esse & non esse, repugnare ut ametur, & non repugnare, quæ sunt constitutiva mali, & boni.

Malum tot modis dicitur ut bonum, & sicut datur bonum transcendente, quod est ensiciens non repugnantiam ut ametur, sic malum transcendente, & absolute malum est oppositum bono transcendentali purum nihil cum repugnantia ut ametur. Item datur malum oppositum perfectio, quod non absolute malum, sed secundum quid dicitur, id est, non tam perfectum, id est cui deficit aliqua perfectio debita, v. g. Angelus sine intellectu, & in hoc sensu communiter verificatur illud axioma Dionysij cap. 4. de divinis nominibus. Bonum ex integra causa, malum autem ex quocumque defectu.

Fff 2 Item